

Motion till riksdagen 2025/26:247

av Johnny Svedin (SD)

Åtgärder mot korruption, vänskapskorruption och nepotism inom kommunala och regionala verksamheter

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att verka mot korruption, vänskapskorruption och nepotism inom kommunala och regionala verksamheter och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

Korruption, vänskapskorruption och nepotism utgör allvarliga hot mot vårt demokratiska samhälle och dess förmåga att tillhandahålla rättvisa och jämlika tjänster till medborgarna. För att bevara medborgarnas förtroende och säkerställa en rättvis förvaltning av samhällsresurser är det nödvändigt att aktivt arbeta för att förhindra dessa negativa fenomen inom kommunala och regionala verksamheter.

Enligt forskare som tittat på korruption verkar det som om Sverige står inför en form av korruption som sociologen Apostolis Papakostas har beskrivit som ”sofistikerad korruption”. Denna typ av korruption är mer subtil och osynlig, och den rör sig i gränslandet mellan icke-korrupta, moraliskt tvivelaktiga och potentiellt olagliga handlingar. Trots att officiell statistik oftast fokuserar på mutbrott, visar enkätundersökningar att nätverksrelaterad korruption, såsom svågerpolitik, vänskapskorruption och intressekonflikter, kan vara ett större problem i Sverige.

Statskontoret slog 2025 fast att nepotism och vänskapskorruption är de vanligaste formerna av korruption inom svenska kommuner och regioner. Samtidigt konstaterar myndigheten att misstankar om korruption sällan leder till anmälningar – vilket tyder på ett stort mörkertal.

Polisens nationella antikorrupsionsgrupp (NKG) har under samma period framhållit behovet av att det ska vara obligatoriskt för kommuner och regioner att anmäla miss-

tänkta fall av korruption till polisen. Under ett års tid inkom 107 anmälningar om korruptionsbrott till NKG, men endast 15 kom från kommuner eller regioner. Detta tyder på att många fall hanteras internt och i värsta fall tystas ned.

Regeringen har också noterat problemet och föreslog i januari 2025 stärkt intern kontroll för kommuner och regioner i syfte att förebygga fel och oegentligheter. Syftet med det lagförslaget är att minska risken för bland annat korruption, men också annan välfärdsbrottslighet.

Ett närliggande och växande problem är förekomsten av så kallad myndighetsaktivism. Det handlar om när tjänstepersoner inom kommuner eller regioner använder sina befattningar för att främja egna politiska eller ideologiska övertygelser snarare än att lojalt verkställa politiskt fattade beslut. Denna typ av agerande underminerar demokratins principer, försvårar ansvarsutkrävande och riskerar att förstärka nätverksbaserad korruption. För att motverka detta krävs tydliga riktlinjer för tjänstemannaansvar, ökad transparens i beslutsvägar samt oberoende granskning av förvaltningens arbete.

Det är därför viktigt att även riksdagen markerar tydligt mot denna form av samhällsförstörande verksamhet. Genom att förebygga oegentligheter säkerställer vi att skattebetalarnas pengar används ändamålsenligt och rättvist.

Förslag på förebyggande åtgärder:

- Inför ett lagkrav på alla kommunala och regionala verksamheter att rapportera misstänkta fall av korruption, vänskapskorruption och nepotism till behörig instans. Sammanställning och redovisning av dessa fall bör ske årligen.
- Kräv att varje kommun och region utvecklar robusta interna kontrollsystem med regelbundna, oberoende granskningar för att upptäcka och förebygga oegentligheter.
- Fastställ tydliga och transparenta riktlinjer för rekrytering inom kommunala och regionala verksamheter för att motverka nepotism och säkerställa att kompetens och erfarenhet väger tyngst.
- Erbjud kontinuerlig utbildning för personal inom offentlig förvaltning om riskerna med korruption, vänskapskorruption och myndighetsaktivism samt deras negativa samhällseffekter.
- Inför tydliga disciplinära och rättsliga konsekvenser för dem som befinns skyldiga till korrupt agerande – konsekvenser som tillämpas rättvist och utan dröjsmål.

Johnny Svedin (SD)